

23.05.2023

Asia/7

§ 99

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto valtuustoaloitteesta liit- tyen varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämiseen

HEL 2023-003751 T 00 00 03

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:
Jussi Chydenius: Pyydän asian pöydälle.

Esittelijä

toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Carola Harju, yksikön päällikkö, puhelin: 310 42542
carola.harju(a)hel.fi

Liitteet

1 Valtuustoaloite 15.03.2023 Holopainen Mari Valtuustoaloite Helsingin
varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa kaupunginhallitukselle seuraava-
van lausunnon liitteenä olevasta valtuutetun valtuustoaloitteesta
varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämisestä:

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on vuonna 2022 päivitetty tila-
suunnitteluohjeet, jotka on työstetty tilojen käyttäjien kanssa moniam-
matillisessa yhteistyössä. Ne tukeutuvat valtakunnallisiin ohjeisiin ja
terveysasetuksiin. Suunnitteluohjeissa tavoitteena on monipuolista toi-
mintaa tukevat, turvalliset, terveelliset, monikäyttöiset ja muuntuvat tila-
ja kalusteratkaisut sekä käyttäjien ikäryhmään liittyvien tarpeiden ja
ominaisuuksien huomioiminen.

Suunnitteluohjeet mitoituksineen tukevat kesällä 2020 hyväksytyyn toi-
mitilastrategian suuntaviivojen mukaisia tavoitteita muun muassa to-
teuttaa ja ylläpitää laadultaan ja taloudeltaan hallittuja, terveellisiä, tur-
vallisia rakennuksia, jotka täyttävät kaupungin ilmastotavoitteet. Lisäksi

huomioidaan toimialan toiminnalliset tavoitteet koko kaupungista oppimisympäristönä sekä tilojen yhteiskäytön lisäämisestä, jotka tukevat kaupungin tilojen kokonaistaloudellista hyödyntämistä ja tilojen tehokasta käyttöä.

Varhaiskasvatuslaissa todetaan, että varhaiskasvatusympäristön on oltava kehittävä, oppimista edistävä sekä terveellinen ja turvallinen lapsen ikä ja kehitys huomioon ottaen. Lisäksi toimitilojen ja toimintavälineiden on oltava asianmukaisia ja niissä on huomioitava esteettömyys. Tilankäytön osalta ei ole laissa sitovia normeja mitoitukseen liittyen.

Tilasuunnittelun tavoitteellisena mitoituksena on noin 8,25 m² huoneistoalaa samanaikaisesti läsnäolevaa lasta kohden. Huoneistoalaan ei lasketa teknisiä tiloja eikä keittiöitä. Tilasuunnittelussa varmistetaan monipuoliset tilat eri-ikäisille lapsille. Varhaiskasvatuksen toimintaan liittyy olennaisesti päivittäinen ulkoilu eli lapsille on varattu tiloja ulkoiluun pihoidella, puistoissa ja viheralueilla. Piha-alueita varataan 10 - 15 m²/ lapsi, poikkeuksena on tiiviit kantakaupunkimaiset alueet. Piha-alueiden suunnittelussa säilytetään mahdollisimman paljon tontilla olevaa kasvillisuutta ja varmistetaan toimivat yhteydet lähialueen metsiin ja puistoihin.

Osallistaminen

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on vuodesta 2018 lähtien laadittu ennen varsinaisen tilanhankkeen hankesuunnittelun käynnistymistä tilojen käyttäjien kanssa pedagoginen toimintasuunnitelma. Tässä yhteydessä pohditaan etukäteen tilojen ja toiminnan välistä suhdetta sekä tilojen käyttömahdollisuuksia pedagogisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Tilahankkeissa niin uudisrakentamisessa kuin perusparannuksissa tilojen käyttäjiä osallistuu suunnitteluun käyttäjäkokouksissa ja niiden välillä toimipisteissä. Vuodesta 2022 lukien on järjestetty säännönmukaisesti palautekeskusteluja tilojen käyttäjien kanssa, kun hankkeen valmistumisesta on kulunut 6-12 kuukautta. Positiivista palautetta on saatu käyttäjäkokouksista ja mahdollisuuksista vaikuttaa. Kouluarvosanalla mitattuna käyttäjien tyytyväisyys tilojen toimivuuteen on ollut 8,5. Palausteiden perusteella voidaan päivittää suunnitteluohjetta.

Keväällä 2023 on käynnistynyt Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan ja Helsingin yliopiston tutkimusyhteistyö Helsingin kaupungin toteuttamista uusista oppimisympäristöistä. Tavoitteena on kerätä tietoa joustavien oppimisympäristöjen vahvuuksista ja heikkouksista sekä yhteiskehittää tilojen käytettävyyttä ja käyttäjäkokemusta. Hanke on käynnistynyt koulutilojen tarkastelulla ja laajenee syksyllä varhaiskasvatuksen tiloihin.

Hankkeen tuloksia huomioidaan uusien oppimisympäristöjen ja tilojen käytön suunnittelussa.

Tilojen käyttö

Käytössä olevissa tiloissa on mitoitettu paikat siten, että ennen vuotta 2012 valmistuneissa tiloissa on määritelty huoneistoalaa 9m²/ lapsi ja sen jälkeen valmistuneissa tiloissa noin 8 m²/lapsi. Päiväkodeissa, joissa toimii integroitu erityisryhmä, on vähennetty tämä ryhmä ja heidän kotialueensa tilatarkastelun ulkopuolelle. Vuoden 2022 lopulla Helsingissä oli käytössä päiväkotien sisätiloja noin 10,2 m² huoneistoalaa hoidossa olevaa lasta kohden, kun sitä vuonna 2020 oli 10 m².

Lapsikohtaisen käytössä olevan pinta-alan seuraaminen on tärkeää, mutta tilojen toimivuutta, turvallisuutta ja terveellisuutta tulee arvioida kokonaisvaltaisesti. Erityisesti tulee kiinnittää huomiota tilojen pedagogiseen käytettävyyteen ja vuosittain tapahtuvaan lapsiryhmien tarpeiden mukaan tapahtuvaan tilojen käytön suunnitteluun.

Jokaisella lapsiryhmällä on käytössä oma nimikkotila. Toiminnan järjestämisessä varhaiskasvatuksessa kiinnitetään huomiota lapsiryhmille kohdennettujen omien tilojen, yhteisten tilojen ja monipuolisten oppimisympäristöjen väliseen suhteeseen. Pienempien, alle kolmevuotiaiden lasten, kohdalla tilojen tulee muodostaa selkeämmin omia rajattuja kokonaisuuksia, jolloin yhteistiloja käytetään vähemmän. Isompien lasten kohdalla voidaan käyttää enemmän pienryhmätiloja sekä yhteiskäyttöisiä tiloja.

Päivän aikana kaikki päiväkodin tilat voivat olla käytössä pedagogisen toiminnan järjestämiseen lukuunottamatta keittiöitä ja teknisiä tiloja. Varhaiskasvatustoiminnan ominaispiirre on, että lapset toimivat erilaisissa kokoonpanoissa ja tiloissa isompina ryhminä, pienryhminä, pareittain tai yksi lapsi aikuisen kanssa, lisäksi ulko- ja sisätilojen käyttöä vuorotellaan.

Toimialalla tilojen käytettävyyttä parannetaan vuosittain edistämällä lukuisia tilojen toiminnallisia muutostöitä, joiden avulla parannetaan toimintaympäristöjä ja voidaan muokata tiloja aiempaa paremmin erikäisten lasten tarpeisiin.

Tilakustannukset

Kuusikkovertailun mukaan Helsingissä tilakustannusten osuus kunnallisissa päiväkodeissa järjestettävän varhaiskasvatuksen kokonaiskustannuksista oli vuonna 2017 16,6%, vuoteen 2022 osuus on kasvanut 19,8 %:iin.

23.05.2023

Asia/7

Edellisellä valtuustokaudella vuosina 2017-2021 uusia kunnallisia päiväkotien tilapaikkoja toteutettiin noin 4400 paikkaa. Tämä tarkoittaa noin 44 000 brm². Tilojen rakentamiskustannukset Helsingissä tuolloin olivat noin 4200 euroa/brm². Mikäli tilamitoituksena olisi käytetty 8 m²:n sijaan 9 m² tämä olisi kasvattanut rakentamisen kustannuksia yli 24 miljoonaa euroa. Tällä olisi ollut merkittävä vaikutus vuokratilakustannuksiin.

Talonrakennusohjelmassa vuosille 2023 - 2032 on yhteensä noin 140 kasvatuksen ja koulutuksen toimialan koulu-, päiväkot-, leikkipuisto- ja oppilaitostilahanketta. Mikäli varhaiskasvatuksen lapsikohtaista mitoitusta väljennettäisiin, se vaatisi lisää tilahankkeita investointiohjelmaan ja määrärahoja tai olemassa olevien hankkeiden uudelleen arviointia ja priorisointia. Varhaiskasvatuksen tilapaikkojen kehittymistä seurataan säännöllisesti ja edistetään talonrakentamishjelmassa olevia varhaiskasvatuksen hankkeita palvelutarpeen kehittymisen mukaisesti.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt kasvatus- ja koulutuslautakunnalta lausuntoa 16.6.2023 mennessä liitteenä olevasta valtuutetun valtuustoa-loitteesta varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämisestä.

Esittelijä

toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Carola Harju, yksikön päällikkö, puhelin: 310 42542
carola.harju(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Valtuustoaloite 15.03.2023 Holopainen Mari Valtuustoaloite Helsingin varhaiskasvatuksen tilamitoituksen väljentämisestä

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano